

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О.Сухомлинського
Кафедра історії

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НПР

Слободян С.О.

» _____ 202__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Концепції та проблеми сучасної історичної науки
CONCEPTS AND PROBLEMS OF MODERN HISTORICAL SCIENCE

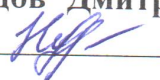
рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий)

тип дисципліни _____ нормативна

мова викладання _____ українська

Миколаїв – 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Концепції та проблеми сучасної історичної науки»** є однією з складових комплексної підготовки фахівців галузі знань **В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»**, спеціальності **В9 «Історія та археологія»**, освітня програма **«Історія та археологія»**.
«26» лютого 2025 року – __ с

Розробник: **Нефьодов Дмитро Валерійович**, доктор історичних наук, доцент кафедри історії

Проект робочої програми навчальної дисципліни **«Концепції та проблеми сучасної історичної науки»** розглянуто на засіданні кафедри історії.

Протокол № 14 від «27» лютого 2025 року

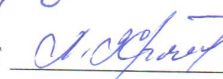
В.о. зав. кафедри історії

Доктор історичних наук, професор Надія РИЖЕВА

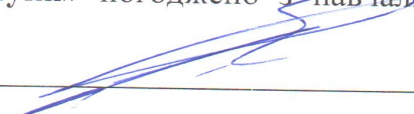
Проект робочої програми навчальної дисципліни **«Концепції та проблеми сучасної історичної науки»** розглянуто Навчально-методичною комісією ННПІ імені В.О. Сухомлинського.

Протокол № 3 від «6» березня 2025 року

Голова:

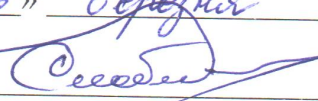
Кандидат історичних наук, доцент Людмила ХРЯЩЕВСЬКА

Проект робочої програми навчальної дисципліни **«Концепції та проблеми сучасної історичної науки»** погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова

Начальник відділу – Андрій ЛАБАРТКАВА

Робочу програму навчальної дисципліни **«Концепції та проблеми сучасної історичної науки»** затверджено Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова.

Протокол № 3 від «26» березня 2025 року.

Голова НМР НУК Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	7
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методи їхнього демонстрування</i>	11
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	11
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	13
<i>9. Засоби навчання</i>	14
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	14

ВСТУП

Анотація

Вивчення курсу «Концепції та проблеми сучасної історичної науки» сприяє формуванню у здобувачів освіти цілісного розуміння основних напрямів, концепцій і тенденцій розвитку сучасної вітчизняної та світової історичної науки. Навчальна дисципліна забезпечує поглиблення знань щодо методологічних засад історичного пізнання, сучасних підходів до історіописання, особливостей розвитку історіографії, усної історії, мікроісторії та міждисциплінарних досліджень. Опанування курсу сприяє розвитку навичок критичного аналізу історичних концепцій, наукових підходів і джерел, формуванню дослідницьких компетентностей, необхідних для професійної та наукової діяльності у сфері історії.

Ключові слова: історична наука, історіографія, концепція, методологія, мікроісторія, усна історія, історичне пізнання, парадигма.

Abstract

The study of the course “Concepts and Problems of Modern Historical Science” contributes to the formation of students’ comprehensive understanding of the main directions, concepts, and trends in the development of modern national and world historical science. The discipline provides in-depth knowledge of the methodological foundations of historical cognition, contemporary approaches to historiography, the development of oral history, microhistory, and interdisciplinary research. Mastering the course promotes the development of skills in critical analysis of historical concepts, scientific approaches, and historical sources, as well as the formation of research competencies necessary for professional and academic activities in the field of history.

Keywords: historical science, historiography, concept, methodology, microhistory, oral history, historical cognition, paradigm.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	В9 Історія та археологія (Історія та археологія)	Семестр	
		2-й	2-й
		Лекцій	
Індивідуальне науково- дослідне завдання		15 год.	8 год.
–		Практичні, семінарські	
		15 год.	8 год.
Загальна кількість годин –90		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2;	Освітній рівень: третій (доктор філософії)	Самостійна робота	
		60 год.	74 год.
самостійної роботи студента – 4		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: усна	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними концепціями, напрямками та проблемами сучасної історичної науки, формування системи знань про методологічні засади історичного пізнання, сучасні підходи до історіописання та тенденції розвитку вітчизняної і світової історіографії; поглиблення знань щодо історіософських концепцій, міждисциплінарних підходів, усної історії, мікроісторії та новітніх методів історичних досліджень, формування навичок науково-аналітичної та дослідницької діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- проаналізувати основні етапи становлення та розвитку сучасної історичної науки в Україні та світі;
- формувати уявлення про основні історіографічні школи, концепції та методологічні підходи у сучасній історичній науці;
- окреслити особливості розвитку історіософських і міждисциплінарних досліджень;
- розвивати навички роботи з історичними джерелами, науковою літературою та сучасними інформаційними ресурсами;
- формувати вміння здійснювати критичний аналіз історичних концепцій, методологій та наукових праць;
- ознайомити студентів із сучасними напрямками історичних досліджень, зокрема усною історією, мікроісторією, історією повсякденності та digital history;
- виховувати відповідальне ставлення до принципів академічної доброчесності та наукової етики;
- в ході вивчення навчальної дисципліни формувати у студентів аналітичні, інформаційно-комунікаційні та дослідницькі компетентності, необхідні для подальшої професійної й наукової діяльності у сфері історії.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Концепції та проблеми сучасної історичної науки» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Філософія науки», «Актуальні проблеми історії України XX століття», «Методологія наукових досліджень та педагогічної діяльності».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміння моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади дисципліни

Тема 1. Загальні концептуальні та методологічні засади історіософського дослідження логіки розвитку людства

1. Діалектика суб'єктивного та об'єктивного чинників у всесвітній історії. Загальне і особливе в історичному пізнанні.

2. Проблема побудови теорії всесвітньоісторичного процесу: гіпотези та дискусії.

3. Історичний закон, закономірність, тенденція. Міфологія історії та психологія історії – проблема історичного прецеденту.

4. Основні напрямки історіософської думки та їх представники.

Література [3], стор. 9–94; [17], стор. 7–43.

Тема 2. Типологія та періодизація всесвітньо-історичного процесу

1. Системний підхід у дослідженні історичної реальності.

2. Співвідношення економіки, політики та культури в процесах самоорганізації різноманітних конкретно-історичних утворень.

3. Витоки цивілізаційного циклізму та цивілізаційного занепаду.

4. Стадіальний аналіз та концепція цивілізаційного поліцентризму – проблема взаємодоповнення.

Література [3], стор. 95–125; [17], стор. 44–60.

Тема 3. Історична реальність у взаємозв'язку історичного простору та часу

1. Нерівномірність історичного розвитку: єдність та багатомайття всесвітньої історії.

2. Соціальна формація та соціальний регіон: «локальна цивілізація» (А.Тойнбі, О.Шпенглер), «культурно-історичний тип» (К.Леонтьєв, М.Данилевський), «світ-економіка» (Ф.Бродель), «супер-етнос» (Ю.Бромлей, М.Гумільов), «осьовий час» (К.Ясперс), «історична тяглість» (М.Блок, «Аннали»).

3. Локально-цивілізаційна карта сучасного світу та стратегічні прогнози її еволюції.

Література [3], стор. 126–174; [17], стор. 61–82.

Змістовний модуль 2. Концепції та проблеми світової історичної науки

Тема 1. Основні осередки історичної науки в Європі

1. Особливості функціонування історичної науки у сучасному світі.
2. Основні інституції історичної науки у Центральній та Східній Європі.
3. Історики та влада.
4. Основні інституції історичної науки у Західній Європі.

Література [3], стор. 175–208; [17], стор. 83–107.

Тема 2. Основні осередки історичної науки в країнах світу

1. Основні осередки північноамериканської історичної науки.
2. Особливості функціонування історичної науки у Північній та Південній Америці.
3. Основні інституції історичної науки.
4. Специфіка ситуації у Латинській Америці.

Література [3], стор. 209–315; [17], стор. 108–129.

Тема 3. Основні методологічні пошуки у світовій науці

1. Нові підходи до історіописання.
2. Неометодології та «нова історія» в сучасній історичній науці.
3. Постмодерністський поворот і його наслідки.
4. Історія подій і «відродження наративу».

Література [3], стор. 209–315; [17], стор. 108–129.

Змістовний модуль 3. Концепції та проблеми вітчизняної історичної науки

Тема 1. Усна історія

1. «Усна історія» і історики минулого. Причини виникнення інтересу до усної історії в ХХ ст.
 2. Інституалізація наукової дисципліни. Школи «усної історії»: Європа, США, Україна.
 3. Чотири парадигми розвитку усної історії (Алістер Томпсон). Усна історія та міждисциплінарна інтеграція.
 4. Генеза терміну «усна історія» (Алан Невінс). Співвідношення понять «усна історія», «жива історія», «жива пам'ять», «усна пам'ять».
 5. «Справжня історія» versus «усна історія»: протистояння чи співрозвиток.
- Література* [3], стор. 316–367; [17], стор. 130–153.

Тема 2. Усноісторичні дослідження в Україні

1. Дослідження за методом усної історії в Україні.
 2. Створення і діяльність Української асоціації усної історії. Конференції УАУІ.
 3. Українські дослідницькі центри з усної історії.
 4. Проекти з усної історії: міжнародний та український досвід.
- Література* [3], стор. 368–441; [17], стор. 154–169.

Тема 3. Розвиток мікроісторичних досліджень

1. Проблематика мікроісторії. Історія побуту.
 2. Інтелектуальна історія. Історія політичної думки. «Заморська» історія.
 3. Історія довкілля. Жіноча історія. Візуальна історія. Історія читання. Історія тіла.
- Література* [3], стор. 442–486; [17], стор. 170–188.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього о	у тому числі				усього о	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1										
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади дисципліни										
Тема 1. Загальні концептуальні та методологічні засади історіософського дослідження логіки розвитку людства	10	2	1	–	7	10	1	1	–	8
Тема 2. Типологія та періодизація всесвітньо-історичного процесу	10	2	2	–	6	10	1	1	–	8
Тема 3. Історична реальність у взаємозв'язку історичного простору та часу	10	1	2	–	7	10	1	1	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	5	5	–	20	30	3	3	–	24
<i>Усього годин</i>	30	5	5	–	20	30	3	3	–	24
Змістовний модуль 2. Концепції та проблеми світової історичної науки										
Тема 1. Основні осередки історичної науки в Європі	10	2	1	–	7	10	1	1	–	8
Тема 2. Основні осередки історичної науки в країнах світу	10	2	2	–	6	10	1	1	–	8
Тема 3. Основні методологічні пошуки у світовій науці	10	1	2	–	7	10	1	1	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	5	5	–	20	30	3	3	–	24
<i>Усього годин</i>	30	5	5	–	20	30	3	3	–	24
Змістовний модуль 3. Концепції та проблеми вітчизняної історичної науки										
Тема 1. Усна історія	10	2	1	–	7	10	0	0	–	10
Тема 2. Усноісторичні дослідження в Україні	10	2	2	–	6	10	1	1	–	8
Тема 3. Розвиток мікроісторичних досліджень	10	1	2	–	7	10	1	1	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	5	5	–	20	30	2	2	–	26
<i>Усього годин</i>	30	5	5	–	20	30	2	2	–	26
Разом за курсом										
	90	15	15	0	60	90	8	8	0	74

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Загальні концептуальні та методологічні засади історіософського дослідження логіки розвитку людства	1	1
2	Типологія та періодизація всесвітньо-історичного процесу	2	1

3	Історична реальність у взаємозв'язку історичного простору та часу	2	1
4	Основні осередки історичної науки в Європі	1	1
5	Основні осередки історичної науки в країнах світу	2	1
6	Основні методологічні пошуки у світовій науці	2	1
7	Усна історія	1	0
8	Усноісторичні дослідження в Україні	2	1
9	Розвиток мікроісторичних досліджень	2	1
	Разом	15	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – *1–2 год. / 1 заняття*;
- підготовка мультимедійних презентацій – *5–10 год. / 1 презентація*;
- підготовка до контрольних заходів – *5 год. / 1 захід*

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до семінарських занять	20	20
2	Виконання мультимедійних презентацій	30	40
3	Підготовка до контрольних заходів	10	14
	<i>Разом</i>	60	74

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - диспут;
 - ілюстрування;
 - демонстрація;
 - відеометод;
 - майстер-клас.
- на семінарських заняттях:
 - практична робота;
 - фронтальне опитування;
 - частково-пошуковий метод;
 - спостереження.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (семінарські заняття);
- мультимедійні презентації;
- контрольна робота.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	Критерії оцінювання
ДФН 4 ЗФН 5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
ДФН 3 ЗФН 4	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
ДФН 2 ЗФН 3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
ДФН 1 ЗФН 2	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
ДФН 0 ЗФН 0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 60 балів для ДФН (15 відповідей по 4 бали), 15 балів для ЗФН (3 відповіді по 5 балів)</i>

Мультимедійна презентація	Критерії оцінювання
ДФН 10 ЗФН 20	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
ДФН 8 ЗФН 16	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
ДФН 6 ЗФН 12	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
ДФН 4 ЗФН 8	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.

ДФН 0 ЗФН 0	Студент не виконує роботи.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів для ДФН (3 завдання по 10 балів), 60 балів для ЗФН (3 завдання по 20 балів)

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН 10 ЗФН 25	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 8 ЗФН 20	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 6 ЗФН 15	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 4 ЗФН 10	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 2 ЗФН 5	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів для ДФН, 25 балів для ЗФН

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Семінарські заняття	15 x 4 бали = 60 балів	3 x 5 бали = 15 балів
Мультимедійна презентація	3 x 10 балів = 30 балів	3 x 20 балів = 60 балів
Контрольна (письмова) робота	1 x 10 балів = 10 балів	1 x 25 балів = 25 балів
Разом	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на семінарському занятті	12		
	T2	Відповідь на семінарському	4	Відповідь на семінарському	5

		занятті		занятті	
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Мультимедійна презентація	10	Мультимедійна презентація	20
ЗМ 2	T1	Відповідь на семінарському занятті	8		
	T2	Відповідь на семінарському занятті	12	Відповідь на семінарському занятті	5
		Мультимедійна презентація	10	Мультимедійна презентація	20
ЗМ 3	T1	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	5
	T2	Відповідь на семінарському занятті	4		
	T3	Відповідь на семінарському занятті	4		
	T4	Відповідь на семінарському занятті	4		
	T5	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Мультимедійна презентація	10	Мультимедійна презентація	20
Контрольна робота			10	Контрольна робота	25
Підсумковий контроль		Іспит		Іспит	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На семінарських заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників, навчальної та наукової літератури.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин : монографія / кер. авт. кол. і наук. ред. А. І. Кудряченко ; НАН України, Ін-т європейських досліджень. Київ : Фенікс, 2011. 632 с.
2. Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації : монографія / кер. авт. кол. і наук. ред. А. І. Кудряченко ; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ : Фенікс, 2014. 444 с.
3. Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку : колективна монографія / за заг. ред. А. І. Кудряченка ; Ін-т європейських досліджень НАН України. Київ : Університет «Україна», 2010. 405 с.
4. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Львів : ПАІС, 2007. 312 с.
5. Історіографічний словник / за ред. В. І. Астахової. Харків : Вид-во НУА, 2004. 320 с.
6. Колесник І. І. Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). Київ : Генеза, 2000. 256 с.
7. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2013. 566 с.
8. Кондратюк К. К., Сухий О. М. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914–2009 рр.). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 268 с.
9. Метельова Т. О. Людина в історії: пошук системних закономірностей. Київ : Українська книга, 2002. 448 с.
10. Підгаєцький В. Модернізм і постмодернізм: уявне минуле чи інваріантне майбутнє? Україна модерна. 2000. Ч. 4–5. С. 289–318.
11. Портнов А. Історії істориків. Обличчя й образи української історіографії XX століття. Київ : Критика, 2011. 237 с.
12. Смолій В., Левенець Ю. Парадокси історичного пізнання (замість передмови). Україна: політична історія XX – початку XXI ст. / ред. рада: В. М. Литвин та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2007. С. 7–28.
13. Таран Л. В. Провідні тенденції світової історіографії в XX ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки. Український історичний журнал. 1998. № 5. С. 85–91 ; 1999. № 1. С. 74–80.
14. Усна історія: теорія та практика / упоряд. А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та ін. Запоріжжя : ТанDEM-У, 2008. 100 с.
15. Шаповал Ю. І. Україна XX століття: особи та події в контексті важкої історії. Київ : Генеза, 2001. 560 с.
16. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ : Критика, 2007. 376 с.

Допоміжна література

17. Алексієвець М. Наукові дослідження із всесвітньої історії в нашому університеті: стан і перспективи. Україна–Європа–Світ : міжнар. зб. наук. пр. Серія: Історія, міжнародні відносини. Тернопіль, 2010. Вип. 5. С. 12–18.
18. Бурдяк В. Міжнародний науковий конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття». Український історичний журнал. 2000. № 6. С. 154–157.
19. Дашкевич Я. Р. Дорогами української Клію. Про становище історичної науки в Україні. Україна в минулому. 1996. Вип. 8. С. 5–18.
20. Зашкільняк Л. О. Україна між Польщею та Росією: історіографія та суспільна свідомість. Український історичний журнал. 2005. № 5. С. 142–154.
21. Зашкільняк Л. О., Сирота Р. Б. Міжнародна наукова конференція у Львові «Виклики сучасної історіографії: світовий та український контекст». Український історичний журнал. 2002. № 2. С. 230–233.
22. Ісаєвич Я. Д. XIX Міжнародний конгрес істориків в Осло. Український історичний журнал. 2001. № 1. С. 212–218.

23. Кентій К. В. Джерелознавчі й історіографічні питання в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Український історичний журнал. 2001. № 2. С. 221–224.
24. Касьянов Г. В. Система владних відносин у сучасній Україні: групи інтересу, клани та олігархія. Український історичний журнал. 2009. № 1. С. 83–96.
25. Касьянов Г. В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування. Український історичний журнал. 2006. № 4. С. 4–15.
26. Колесник І. І. Гоголь у культурно-інтелектуальній історії України: міфи та стереотипи (до 200-річчя Миколи Гоголя). Український історичний журнал. 2009. № 2. С. 135–160.
27. Колесник І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей. Український історичний журнал. 2002. № 1. С. 26–37.
28. Коляструк О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці. Український історичний журнал. 2007. № 1. С. 174–184.
29. Кондратенко Л. В., Хойнацька Л. М. До 100-річчя від дня народження М. О. Бурмистенка. Український історичний журнал. 2002. № 6. С. 145–148.
30. Литвин В. М., Слюсаренко А. Г. На політичній арені України (30-ті рр.). Роздуми істориків. Український історичний журнал. 1994. № 1. С. 35–48.
31. Нефьодов Д. В. Історія та культура України : хрестоматія : навч. посіб. Миколаїв : Іліон, 2016. 252 с.
32. Нефьодов Д. В. Новітня історія України : навч. посіб. Миколаїв : Іліон, 2021. 400 с.
33. Nefyodov D. The Ukrainian SSR postwar working class (1946–1965) in the evaluation of the sovietology in the west. Східноєвропейський історичний вісник. 2018. Вип. 7. С. 160–172.
34. Нефьодов Д. В. Українське робітництво післявоєнного періоду (1946–1965 рр.) в історіописанні діаспори. Сторінки історії : зб. наук. пр. 2019. Вип. 49. С. 179–190.
35. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу. Український історичний журнал. 1999. № 3. С. 4–13.
36. Потульницький В. А. Українська та світова історична наука: рефлексії на межі століть. Український історичний журнал. 2000. № 1. С. 3–17.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.history.org.ua>
2. <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. <https://en.calameo.com/>
4. <https://www.ustnayaistoriya.info/>
5. <https://oralhistory.com.ua/aii.html>